

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

361. — Juli 1957

Der blev for juli måned modtaget indberetninger fra 104 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 984 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur fra $0,2^{\circ}$ — $2,1^{\circ}$ C over normalen undtagen i ugen 27. juli—3. august, hvor den lå $0,8^{\circ}$ C under normalen.

Nedbøren faldt meget uensartet over de forskellige landsdele; for en stor del kom den som tordenbyger. De største mængder faldt d. 13., 15., 22. og 28. juli. For landet som helhed målt i tiden 1.—31. juli 69,2 mm mod normalt 63,4 mm. For landsdelene målt i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i ( ): Nordjylland 67 (60), Østjylland 64 (64), Vestjylland 79 (64), Sønderjylland 70 (71) og for hele Jylland 69,5 (63,7); Fyn 69 (61), Sjælland 63 (63), Lolland og Falster 86 (65) og for Øerne i alt 68,4 (62,7); Bornholm 57 (55).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) synes at have været meget udbredt i år, men det er i de færreste tilfælde, at indberetterne omtaler større skader i forbindelse med angrebene. Det er karakteristisk for angrebene i år, at det i første række er havren, der angribes, dernæst hveden; i byggen har de gjort sig langt mindre bemærket.

Goldfodsyge forårsaget af hvededræbersvamp (*Ophiobolus graminis*) har haft en ret stor udbredelse, men angrebene har som regel ikke været af foruroligende karakter. Navnlig byggen har været angrebet, i mindre grad hveden, og i få tilfælde rug og havre. Det er gerne sædskifteforsyndelser, der ligger bag angrebene, således har hvede efter byg med næsten usvigelig sikkerhed været kraftigt angrebet; men også i byg efter byg forekom der følelige angreb. Chr. E. Lauridsen, Mariager, kommer ind på spørgsmålet om fodsyge og jordbehandling, idet han skriver: „Jeg har indtryk af, at man udmærket kan styre smitten, når man er omhyggelig med jordbehandlingen. Man ser ofte, at det kniber at få gennemført pløjningen godt nok ved forpløjningen, især når denne er for smal.“ Og fra Viborg skriver O. Th. Nielsen: „Goldfodsygen er ret udbredt, værst i byg efter byg, selvom der ikke er skrælplojet, og også hvor der har været en roeafgrøde som forfrugt, kan der findes enkelte angrebne marker. I traktorsporene, hvor jorden har været trykket sammen, står kornet ofte sundt uden angreb.“ I flere egne er der stødt sekundære angreb af sortskimelsvamp (*Alternaria* og *Cladosporium spp.*) til oppe i aksene, så de fodsyge planter i bestanden er blevet meget iøjnefaldende på afstand.

Knækkefodsyge forårsaget af øjepletsvamp (*Cercospora herpotrichoides*) fik kun en meget ringe udbredelse, og det var usædvanligt at se lejesæd efter dette angreb. I mange angrebne marker fandtes dog øjepletter på stråene uden lejesæd.

Gulrust (*Puccinia glumarum*) nævnes blot med svage angreb fra forskellige egne af landet. Blandt sorterne nævnes Heine VII i reglen som den stærkest angrebne.

Bælgplanter.

Tørkeskade gjorde sig gældende adskillige steder i lucernen i 2. slæt. Skadebilledet ytrede sig ved større eller mindre pletter i marken med meget dårlig genvækst, og planterne fik her en karakteristisk grågrøn til mørkegrøn farve. Overgangen til partier med normalt voksende lucerne kunne være meget brat. Ved at grave ned kunne man gerne konstatere, at undergrunden bestod

af et tørt, meget let vandgennemtrængeligt lag, som rødderne ikke gerne trængte ned i. Helge Rasmussen, Kerteminde, skriver om spørgsmålet: „Mange især 1. års lucernemarker står her ved andet slæt med en meget uens vækst af lucernen, uden at vi egentlig har kunnet påvise årsagen. Vi har taget jordprøver — pletanalyser — uden resultat, og jeg er tilbøjelig til at mene, at årsagen må tilskrives vejrforholdene (tørke) i forbindelse med uens undergrund. Der er en højst mærkelig vækst af lucernen i de forskellige marker; der er lucerne, der er både 3 og 4 gange længere end lucerne lige ved siden af, og uden at lucernen viser synlige sygdomstegn.“

K r a n s s k i m m e l (*Verticillium albo-atrum*) på lucerne gjorde sig meget lidt bemærket. Fra Lolland og Falster skrives dog: „Denne sygdom findes i ikke få lucernemarker og er en af årsagerne til, at lucernen ikke kan holde mere end 1—2 år mange steder“ (Sv. E. Sørensen).

Bederoer.

Virusgulshot (*Beta virus 4*). Angrebene er konstateret praktisk talt overalt i landet. Som tidspunkt for den første iagttagelse af symptomerne angives i de fleste tilfælde dagene omkring midten af måneden, enkelte har dog set dem allerede omkring d. 1. Endnu ved slutningen af måneden optrådte angrebene på enkeltplanter spredt i marken de fleste steder, men i flere egne kunne man begynde at se gule pletter i markerne. Stærkere angreb rapporteres fra Mols (Jørgen Nielsen), Hads Herred (Arne Hansen), Ærø (Ejlif Johansen) og Stevns (Knud Iversen). Fra Hads Herred skrives således: „Fra små pletter i enkelte marker omkring midten af juli har virusgulshoten ved månedens slutning bredt sig til næsten alle planter i mange marker. Der findes ferskenbladlus på næsten alle planter, og de gule blade begynder at blive fremtrædende“ (Arne Hansen). Om situationen på Møn, hvor der har været iværksat en omfattende bekæmpelse af ferskenlus, skriver Sv. Aa. Pedersen: „I slutningen af måneden kunne man se ganske få pletter med virusgulshot. Næsten alle marker er i år pudret med Bladan for ferskenlus for at bekæmpe virusgulshot. Om virkningen kan endnu intet siges.“

B e d e s k i m m e l (*Peronospora schachtii*). De udbredte angreb, der indberettedes for juni måned, stagnerede i løbet af juli, og de angrebne planter begyndte at skyde nye, sunde blade. Fra Hads Herred skrives: „Kraftige angreb i enkelte marker i nærheden af overvintret bederoefrø. Beskyttelsesprøjtning med Ob 21 har i et enkelt tilfælde øjensynligt haft nogen virkning“ (Arne Hansen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*) fandtes pletvis i mange marker landet over, men stærke og egnsvis mere udbredte angreb hørte til undtagel-

serne. I det tørre vejr blev sygdommen meget iøjnefaldende på de angrebne planter. Angrebene kunne i reglen føres tilbage til et u hensigtsmæssigt sædskifte, lavt Rt og udbringning af smittefarlig ajle.

Kartofler.

Lyspletsyge. Vinderup: „Lyspletsyge findes ret ofte, navnlig træder mergellagerpladser meget tydeligt frem“ (J. Rindom).

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*). Angrebene synes at have været af almindeligt omfang. Enkelte skriver dog, at angrebene har været svagere end normalt. Af i alt 66 indberetninger omtales angrebene i 12 som sjældne (5 svage, 7 stærke) og i 37 som almindelige (21 svage, 16 stærke). Fra Statens forsøgsstation, Tylstrup: „Der er meget lidt med bladrullesyge i år“ (Aage Bach); Hobro: „I kartoffelmarker uden for kontrol findes ofte megen sygdom. Bladrullesygen er sikkert den værste, i hvert fald når det drejer sig om Alpha, Alma, Up to date og flere af de tidlige sorter. Jeg har ofte i sådanne marker talt op til 25 % med bladrullesyge. På grund af de lave priser på læggekartofler i foråret var der heldigvis en del landmænd, der skiftede læggematerialet ud“ (Poul Olsen); Rougsø-Sønderhald Herreder: „Synes ikke at være så slem i år“ (N. Engvang Hansen); Kolding: „Noget stærkere angreb end i 1956, navnlig i Up to date og Alpha“ (O. Ruby); Varde: „Bintje og Alpha: Der er enkelte marker med op til 100 % angreb, læggematerialet burde være skiftet ud, sidste år kunne det endda være gjort billigt“ (Knud Henneberg) og endelig fra Løgumkloster: „Bintje: Eget læggemateriale gennem 3—4 år har givet stærkt angrebne planter. Afgroder efter indkøbt læggemateriale er betydeligt bedre“ (Hans Jepsen).

Mosaiksygeformerne taget under eet har ikke haft megen betydning i år. Mest udbredt synes rynkesyge at have været.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Den første meddelelse om angreb indløb d. 10. juli, men sygdommen bredte sig ikke på grund af kulde og tørke. Først efter d. 20. juli begyndte der at komme udvikling i angrebet — først i Vendsyssel, og ved månedens udgang var det konstateret i de fleste egne af landet. Sprøjtevarsel blev udsendt d. 23. juli. Med undtagelse af enkelte nordjyske egne bredte sygdommen sig kun langsomt indtil månedens udgang. Fra Sindal: „I det bygede vejr har skimmelen været ret ondartet i Bintje. De sildige sorter er der ikke sket noget videre med endnu“ (Martin Christensen); Brønderslev: „Første gang iagttaget d. 20. juli — store pletter — ja hele arealer af især Bintje delvis faldet d. 29. juli. — Angreb i mange sildige sorter. Har aldrig oplevet så voldsom spredning før!“ (Harald Olesen) og Hobro: „Kartoffelskimmelen har bredt sig meget stærkt de sidste dage; i det regnfulde vejr, vi har haft, er der ikke ret mange landmænd, der har nået at få sprøjtet“ (Poul Olsen).

Kartoffel-bladpletsyge (*Alternaria solani*) har kun optrådt med svage og betydningsløse angreb. Fra Grindsted skriver J. J. Jakobsen: „Mindre angreb end sædvanligt, men angrebene findes almindeligt i Alpha og Kennebec.“

Sortbensyge (*Erwinia atroseptica*) har i enkelte nordjyske egne optrådt med flere stærke angreb efter regnvejrperioden sidst på måneden. I det øvrige land har der kun været tale om svage angreb.

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuske.

Haglskade. Kraftige haglbyger har været almindelige på udsatte steder. Vi citerer følgende: Frejlev: „Heldigvis næsten intet her, ellers galt mange steder her omkring“ (A. Diemer); Nordvestsjælland: „I mange plantager er der haglspor på en del af æblerne, dog vel nok uden betydning. I enkelte plantager er faldet hagl „som dueæg“, men kun 10—15 % af frugterne beskadigede, og disse tynder man bort“ (E. Agger); Sorø Amt: „Har ikke haft ondartet haglvejr her. Haglbyger har vi fået, men ret blide, der tilsyneladende ikke har mærket frugten, men skaden af de blide hagl ses desværre først, når frugterne er helt udviklede“ (Ejner Christensen); Næstvedegnen: „Frugterne ikke slået itu, men en del trykpletter, hvor haglene har ramt“ (M. E. Elting).

Frostskade. Forkorkede striber på æblefrugter i retning fra stilk til blomst er såre almindeligt; således skrives fra Næstvedegnen: „En del æbler har forkorkede striber, der skyldes frost under blomstringen; værst på Gråsten“ (M. E. Elting).

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er stadigvæk usædvanlig sjældent forekommende i forhold til årstiden. Selv om der i begyndelsen af måneden var fugtige perioder, har skurven alligevel ikke vundet større indpas, muligvis fordi sæksporerne allerede på det tidspunkt var udslynget. Fra Nordvestsjælland skrives: „Efter afblomstringen først og midt i juni er der nu stilstand. Den senere tids fugtige vejr vil nok igen sætte gang i skurven. Forskel på midlerne virkning er ikke let at konstatere, derimod nok på sprøjtearbejdets effektivitet“ (E. Agger); Holbæk Amt: „Især bladskurv er nu almindelig“ (Henrik Nielsen); Fyn: „Mere end der burde være efter det tørre vejr. Grunden kan måske være, at sæksporerne mange steder først spredtes omkring blomstringen, hvor avlerne var gået over til de milde midler“ (Sigurd Thorup); Ålborg Amt: „Har nu gjort sig mere bemærket, men ingen stærke angreb iagttaget“ (Jørgen Jørgensen); Salling-Fjends: „Trods det våde og varme vejr synes skurven endnu at være ret passiv“ (Herborg Nielsen); Viborg, sydøst: „Selv, hvor der ikke er sprøjtet på frugterne og i det hele taget efter blomstring, er der forbavsende lidt skurv — endnu“ (Eli Mølgaard); Esbjerg-Varde: „Det er mange år siden, jeg har set så lidt bladskurv på denne årstid som i år. Man skal ofte lede længe, inden man finder skurvpletter på frugten“ (M. Sørensen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). Kun få tilfælde er set. Vi citerer følgende: Nordvestsjælland: „Er vel endnu af mindre betydning end æbleskurven og egentlig kun at finde i nævneværdig grad på de stærkt skurvmodtagelige sorter“ (E. Agger); Stevns-Fakseegnen: „Pæreskurven er endnu

sjældnere end æbleskurven i de private haver" (Philip Helt); Viborg, sydøst: „Enkelte spredte store skurvpletter på de få pærer, man ser i år" (Eli Mølgaard).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) har i modsætning til æbleskurven mange steder været en plage i plantagerne. Fra Svendborg Amt skrives således: „Navnlig på Cox's Orange har der været iagttaget en hel del angreb på ældre blade (lys marmorering mellem sideribberne, tilbagebøjning langs midterribben og rødfarvning på den derved exponerede underside), også hvor der slet ikke fandtes de traditionelle angreb på skudspidserne" (Aage Lauritsen).

Kirsebærskurv (*Venturia cerasi*) omtales fra det sydlige Sønderjylland således: „Skurv på skyggemørel er en meget betydelig gene. Mange af bærrerne er helt ødelagt af revner, andre bare lidt plettede" (Surlykke Wistoft).

Støvknapsyge (*Hapalosphaeria deformans*) på hindbær — se nærmere side 97.

Køkkenurter.

Meldug (*Sphaerotheca macularis*) på jordbær er stadigvæk alvorlig, og man må fremover gøre sig større anstrengelser for at bremse eventuelle angreb i den kommende sæson ved nu efter bærplukningen at sprøjte med et meldugspræparat, f. eks. sprøjtesvovl. Vi citerer følgende: Nordvestsjælland: „Melduggen er ret almindelig i plantningerne, men i de almindelige sorter uden stor betydning. Enkelte sorter — bl. a. Senga 29 — meget stærkt beskadiget deraf" (E. Agger); Århuseggen: „Slemt angreb på Senga 29, som forhandlerne selv er opmærksom på, og sorten går vist ud" (J. Storm Pedersen); Jylland: „Angrebet synes værre end tidligere år. Alle sorter synes modtagelige, selv om nogle er meget modtagelige, f. eks. Senga 29" (P. Jacobsen).

Ufrugtbarhed i jordbær ses mange steder, især i privathaverne. Grunden hertil kan være, at man tager stiklinger af de planter, der har de kraftigste udløbere uden hensyn til, om de også giver mange bær. Når denne fremgangsmåde bliver fulgt fra år til år, bliver resultatet, at man frembringer kloner med kraftig vækst, men få bær.

Brune rødder på jordbær. Dersom planterne sættes for højt, eller jorden senere synker sammen om planterne, bliver resultatet, at rodstocken for en væsentlig del kommer til at stå over jordens overflade. Dette bevirker, at der ikke dannes nye rødder, og at planterne — navnlig i tørkeperioder — simpelthen visner. Sådanne planter bør man give en let hypning.

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) på tomat optræder alvorligt mange steder i væksthuse, navnlig i koldhuse og specielt på steder, hvor man ikke er tilstrækkelig agtpågivende med hensyn til ventilering. Under sådanne omstændigheder kan en kultur i løbet af ganske få dage angribes voldsomt. Herom skrives fra Viborg, sydøst: „Har indtryk af middelstore angreb i de mange små privatdrivhuse“ (Eli Mølgaard); Århuseggen: „Det er galt i de fleste koldhuse“ (J. Storm Pedersen).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på tomat er iagttaget af Jørgen Jørgensen, Ålborg Amt, på friland, men dog kun som svage angreb.

Meldug (*Erysiphe cichoracearum*) på agurk synes ikke at være så alvorlig i hus som sidste år, hvorimod den på friland optræder med stærke angreb mange steder. Selv om bekæmpelse med svovl kan give anledning til lettere bladsvidninger, bør svovlpudringer eller -sprøjtninger alligevel foretages, da man herved kan bremse angrebet.

Prydplanter.

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) har været særdeles alvorlig. I hus har sprøjtninger med Karathane tilsat spredemiddel været meget tilfredsstillende. Sprøjtningen bør udføres med riflen vendt op i luften, således at vædsken falder som en fin tåge overalt i huset uden at ramme planterne direkte. På friland bør man erindre sig sprøjtningen før knopbrydning med 10 pct. svovlkalk som den bedste forebyggende foranstaltning. En sådan sprøjtning må udføres hvert år. Fra Holbæk Amt skrives således: „Angreb begyndte tidligt og er temmelig voldsomme nogle steder, stærkt afhængigt af sorterne“ (Henrik Nielsen); sydlige Sønderjylland: „Endda sorter, som jeg ikke troede fik meldug, er angrebet“ (Surlykke Wistoft); Jylland: „Det synes, som om angreb på ædle roser i planteskoler er mere udbredt end tidligere år. Multiflorgrundstammer er derimod endnu ikke angrebet så stærkt som sidste år. For grundstammerne gælder det, at de forskellige typer ikke angribes lige stærkt“ (P. Jacobsen).

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) viste sig i slutningen af måneden og kan, dersom kobbersprøjtninger ikke anvendes, hurtigt brede sig og blive afløsning for meldugplagen. Kobbersprøjtningerne bør foretages omkring 1. juli for at forhindre angreb, da det er særdeles vanskeligt at bekæmpe svampen, når den først har fået fat.

Sorte blomsterstilke på roser, der forårsager, at blomsterne ikke udfoldes, hører også med til de almindeligt forekommende skavanker i år og ses ofte på tør jord. Herom skrives fra Stevns-Fakseeggen: „Egentlig

sorte blomsterstilke har jeg ikke set mange af, men jeg har set temmelig mange tilfælde, hvor stilken er svagt misfarvet, og hvor knoppen ikke er sprunget ud. Den direkte årsag, regner jeg med, er tørken, men skaden er størst, hvor der er gødet svagest" (Philip Helt); Statens forsøgsstation, Spangsbjerg, Esbjerg: „Ved „Independence“ mange visne, udsprungne knopper, men kun sjældent med sort blomsterstilk“ (Axel Thuesen).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). Kun 2 af de 38 indkomne beretninger melder, at angreb ikke er set. De øvrige rapporterer skade af vekslende omfang og styrke. Fra Allingåbro skrives: „Almindelig. — Et lavt parti, der går ind over flere marker tilhørende forskellige lodsejere, stærkt angrebet. Her står almindeligvis vand gennem kortere eller længere tid udenfor vækstsæsonen“ (N. Engvang Hansen). Dybvad: „Synes mere almindelig i år. Dog ikke foruroligende efter den megen havre- og blandsædsdyrkning heroppe. Nogle „tørkepletter“ viser sig at være ål“ (Kai Skriver). Malling: „Findes i nogle marker, men er almindeligvis ikke slem“ (Harald Jensen). Hammershøj: „Angreb i praktisk taget alle havremarker og mange bygmarker“ (A. Winther Andreassen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „Meget stærke angreb i havre på arealer, der i forsøgsøjemed er tilsået med havre eller byg gennem 4—5 år. Afgrøden vil næppe give halvt udbytte“ (Kr. G. Mølle). Hobro: „Nye alvorlige havreålsangreb kommer til hvert år, i enkelte marker er der total misvækst. Det er altid værst, når havre kommer efter en bygafgrøde, derimod er det aldrig gået helt galt, når havren kommer efter rodrug“ (Poul Olsen). Galten: „Under den årlige kornkontrol fandt jeg en havremark på 28 td. Id. En fjerdedel af denne var så medtaget af havreål, at ejeren anslog udbyttet af det angrebne areal til ca. 6—7 fold, medens den øvrige del af marken let vil give 25 fold. Ejeren blev ganske forbavset over, at det var havreål, men indrømmede dog, at det var 3. gang, der var havre i denne mark i løbet af 10 år“ (N. C. Nymark). Hadstenegnen: „Fundet i mange havremarker, navnlig med byg, men også med kløvergræs eller græsfrø som forfrugt. Intet sted set helt ødelæggende angreb, men dog så stærke, at udbyttet nedsættes meget væsentligt“ (W. Østergaard). Fåborgegnen: „Ret mange tilfælde af havreål i såvel byg som havre. Hvor man tidligt har været opmærksom på angrebet, har 200 kg salpeter ekstra rettet meget på kornet — blot rodderne ikke har været for medtagne“ (A. Mølgaard). Lolland og Falster: „Selv om vort havreareal er blevet mindre, er der stadig mange marker, hvor havreålen generer havren, og enkelte steder er der set ødelæggende angreb“ (Sv. E. Sørensen). Lyø: „Enkelte marker pletvis stærkt angrebet og mange svagt“ (Preben S. Overbye). Næstved: „Havreål findes i en del marker, til tider meget stærke angreb, især hvor der dyrkes meget korn med havreiblanding. Der, hvor der ikke dyrkes havre, har folk svært ved at tro, der kan blive ål“ (J. Marcussen). Odsherred: „Mange angreb i havre, og ikke få steder fundet både i byg og hvede. Angrebene synes ikke så kraftige i år, men ret talrige, også på steder, hvor korndyrkning ikke er misbrugt“ (H. Bertelsen). Odsherred: „Ret kraftige angreb i 1957“ (H. Jensen).

Fritfluen (*Oscinis frit*). 3 rapporter melder, at angreb ikke er set. Svage angreb omtales i 12 og stærkere, undertiden alvorlige angreb, i 13 indberetninger. Sindal: „Mange og ondartede angreb i havre“ (Martin Chri-

stensen). Brønderslev: „Den er vort værste skadedyr i år. Havren fremtræder for tynd, og bunden er tæt af „korngræs“ (Harald Olesen). Dybvad: „Ofte meget ødelæggende angreb på lavere arealer“ (Kai Skriver). Hasseris: „Hvor havren på de lave jorder har været standset i væksten af forsommerkulden, har fritfluens angreb fortsat forholdsvis længe, således at planterne står med 5—6 ødelagte skud, og kun 1 eller 2 strå er kommet frem, undertiden slet ingen. Og nu efter gennemskridningen ses mange gøldede blomster øverst i toppen, og enkelte strå står med hvide toppe, hvor strået er overgnavet lige ovenfor det øverste knæ“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Lemvigegnen: „Ret stærke angreb set i havremarker, der er omsået som følge af stankelbenlarvernes ødelæggelser eller på grund af sandflugt“ (S. Andreassen). Viborg: „Mange havremarker bærer mere eller mindre præg af fritfluen, særlig de sildig såede på fugtige, kolde jorde har lidt skade“ (O. Th. Nielsen). Bjerri-ringbroegnen: „Hvidaks som følge af fritflueangreb ses i praktisk taget alle havre- og blandsædmarker, men ikke i et væsentligt omfang“ (Kaj N. Eriksen). Kolind: „Har aldrig set så stærke angreb som i år; selv på arealer, hvor såning er sket tidligt, og vækstbetingelserne har været gode, er der stor skade“ (Ejvind Staunskjær). Statens forsøgsstation v. Ødum: „Enkelte meget stærke tidlige angreb i havre“ (Kr. G. Mølle). Skjern: „Fritfluelarver kan findes i de fleste havremarker, hvor der har været angreb af stankelbenlarver, og i en del tilfælde, hvor sandflugten har forsat kornet. Det er mit indtryk, at dette skadedyr har forvoldt større skade, end man regner med“ (Vagn Aa. Davidsen). Vis Herred: „Fritfluen er skyld i en del hvidaks i havre“ (N. A. Drewsen). Herningegnen: „Har set enkelte, ret stærke angreb af fritfluer“ (Niels Jørgen Nielsen). Grindsted: „Enkelte havremarker på lav jord, hvor angrebet ganske enkelte steder er alvorligt“ (J. J. Jakobsen). Frederiksborg Amt: „Angreb af fritfluen i havre synes stærkere i år end så ofte tidligere“ (A. Ploug-Jørgensen).

Angreb på m a j s konstateredes på planter indsendt fra Horsens.

By g f l u e n (*Chlorops taeniopus*). Fra Dyrup v. Odense skrives: „I sentsået byg (maj) stærke angreb af bygfluens larve. Korte fortykkede skud med larver eller pupper inden i“ (J. K. Svenstrup).

H v e d e m y g (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). Svage angreb omtales i 3 indberetninger. Fra Hasseris: „Spredte angreb konstateres, men mest i udkanten af marken, og særlig hvor denne støder op til en græskant (grøftkant)“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Kolding Herred: „Der har været svage angreb i de marker, jeg har undersøgt, men gennemgående må skadevirkningen i år betegnes som uden betydning“ (O. Ruby). St. Heddingekredsen: „Nok set — men ikke så meget som i fjor“ (Ernst R. Nielsen).

Bælgplanter.

S t æ n g e l å l (*Ditylenchus dipsaci*). Kun i 8 af 12 indkomne beretninger meldes om angreb af betydning på græsmarksbælgplanterne. Statens for-

søgsstation v. Ødum: „Pletvis meget stærke angreb i rød- og hvidkløver“ (Kr. G. Mølle). Statens forsøgsgård Rønhave: „Nogle pletter i 2. års lucerne (Du Puits) med stængelål. Så vidt vides har der ikke tidligere været dyrket lucerne på det pågældende areal“ (Poul Rasmussen). Statens forsøgsstation Blangstedgård: „Rødkløverens stængelål er ret stærkt tiltagende“ (Hans M. Jepsen). Otterup: „En del stærkt afgrænsede tilfælde, især i lucerne“ (A. Klitgård Nielsen). Lolland og Falster: „Mærkelig nok har jeg aldrig set alvorlige angreb her i amtet“ (Sv. E. Sørensen). Sydsjælland: „Ingen stængelål af betydning“ (Jens Marcussen). Vestsjælland: „På grund af tørken har stængelåangrebene været særdeles tydelige. Angrebene er dog ret sjældne“ (Stanley Jørgensen). St. Heddingekredsen: „Især er den almindelig på rødkløver, og ofte er angrebet af alvorligere karakter hos sædskiftesyndere“ (Ernst R. Nielsen). Bornholm: „I den lange tørkeperiode har ålene ikke bredt sig meget“ (A. Juel-Nielsen).

Ærtethrips (*Physopus robusta*). Stedvis har der været meget stærke angreb i ærter. Fra Stevns og Fakseegnen foreligger 2 beretninger herom. „Mange marker stærkt angrebet. Vi har sprøjtet med paration med udmærket virkning. De marker, der i forvejen var behandlet mod lus, blev kun svagt angrebet lidt senere, så det var kun de sidste uudviklede bælg, der var blevet ødelagt af thripsenes sugning“ (Knud Iversen) og: „I mange haver viste der sig stærke angreb af thrips i ærterne. Jeg kan ikke huske, at jeg har set så stærke angreb før“ (Philip Helt). Endvidere er der besvaret 6 forespørgsler om ærtethrips.

Kløvergnaveren (*Phytonomus nigrirostris*). I forbindelse med forespørgsler er det meddelt, at meget stærke angreb er konstateret ved Skovlunde nær København. Endvidere er angreb set på Holbækegnen og ved Nyborg. Fra Stevns skrives: „Næsten alle frømarker angrebet, værst i tidlige marker, hvor mange blomsterskud er ødelagt, senere er angrebet ebbet ud. Sildige marker og nogle, der har været afhugget, er ubetydeligt skadede, da gnaveren er gået i bladskuddene og de tidligste blomsterskud, så de senere blomster er uskadede“ (Knud Iversen).

Bederøer.

Roeål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Se diverse skadedyr.

Bla dtæ ger (*Capsidae*). Der er modtaget 11 beretninger om tægessugning på bederøer; desuden er der i løbet af juli besvaret 11 forespørgsler om samme emne. De fleste steder er skaderne dog begrænsede til de dele af markerne, der ligger langs læhegn, grøfter o.l. Fra Viborg (O. Th. Nielsen), Kolding (O. Ruby) og Kerteminde (Helge Rasmussen) skrives, at angrebene blev bekæmpet med paration. Om angrebene på Lolland og Falster meddeles:

„Mange bederoemarker er angrebet mere eller mindre af tæger, der har stukket hovednerven ca. 5—8 cm fra bladspidsen, hvorefter bladspidsen kruser, og bladene bliver gule i spidsen. Hvor angrebet satte ind først i juli, har det været nødvendigt at sprøjte med paration. Det er værst langs hegn“ (Sv. E. Sørensen).

Bedelus (Aphis fabae). Kun 1 af de 39 modtagne beretninger melder om alvorlige angreb. Kun pletvis har lusene været til stede i sådanne mængder, at roerne er skadet væsentligt, og det har kun undtagelsesvis været nødvendigt at foretage bekæmpelse. I nogle beretninger gives der udtryk for den opfattelse, at den intensive bekæmpelse af bedeflucn har hindret opformeringen af bedelusen, men det nævnes også, at svampe- og snyltehvepsangreb blandt lusene har reduceret antallet betydeligt. Vi citerer nogle få af de i øvrigt ret enslydende beretninger. Lemvigegnen: „Et par stærke angreb set i slutningen af måneden, mindst 10 pct. af planterne var stærkt hærget af lus, der i mindre antal fandtes på næsten alle planter. Bekæmpelse blev straks iværksat“ (S. Andreassen). Mallings: „Der har været nogle, men som regel kun nogle få spredte æg. Det er flere år siden, der har været så få“ (Harald Jensen). Vis Herred: „I mange bederoemarker findes småpletter med lus“ (N. A. Drewsen). Statens forsøgsstation, Virumgård: „I første halvdel af juli kom der svage angreb af bedelus på bederoerne. Omkring den 15. juli var der mange lus på ganske få roer. Den stærkest angrebne mark blev pudret med Bladan den 19. Nu ved udgangen af juli er der næsten ingen levende bedelus tilbage. Snyltehvepsene har været til stede i stort antal“ (S. P. Lyngby). Vestsjælland: „Kun spredte forekomster. Der har ikke været anledning til bekæmpelse. Muligvis er lusene holdt nede af mariehøns, som der er mange af flere steder“ (Stanley Jørgensen). Bornholm: „Omkring midten af juli viste der sig lus i frøroerne og lidt senere i roemarkerne, men de har endnu ikke bredt sig ret meget“ (A. Juel-Nielsen).

Ferskenlusen (Myzus persicae). 15 beretninger omtaler forekomst af uvingede lus i 1. års roerne. I 12 indberetninger skrives, at vingede lus er set, men i ubetydeligt antal. Fra Bjerringbroegnen meddeles: „Vingede lus ses meget lidt, men uvingede lus ses i større eller mindre udstrækning i alle bederoemarker, endnu ses kun få bederoer angrebet af virusgulshot“ (Kaj N. Eriksen). Viborg: „Ferskenlus er iagttaget i mange bederoemarker, men dog ikke i særlig stor udstrækning vingede lus“ (O. Th. Nielsen). Mols-Rønde: „Har kunnet findes praktisk talt overalt i alle marker hele måneden igennem. Omend kun få vingede lus er iagttaget, har der dog formentlig været mange, eftersom virusgulshoten allerede nu er stærkt udbredt og fremskreden“ (Jørgen Nielsen). Kolding Herred: „De første forekomster af ferskenlus fandt jeg den 10. juli. Der var langt imellem lusene, og vingede lus var sjældne. Siden den 10. juli har jeg fundet ferskenlus i alle de bederoe- og kartoffelmarker, jeg har undersøgt. Lusene forekommer efterhånden i lidt større tal, selv om der sjældent er mere end nogle enkelte lus på planterne, og vingede lus er i mindretal“ (O. Ruby). Rødning: „I månedens slutning er ferskenlusen

ganske almindelig, og i enkelte kartoffelafgrøder er den til stede i et meget stort antal. Der synes at være meget få vingede eksemplarer imellem" (Georg Nissen). Statens forsøgsård Rønhave: „Ferskenlus er iagttaget ret almindeligt i hele juli, dog kun i ret ringe antal" (Poul Rasmussen). Nyborg og Omegn: „Ferskenlus fundet i nogle marker, men kun nogle få stykker på en plante hist og her. Få steder en lille koloni uvingede. Vingede lus: kun enkelte og spredte forekomster" (H. Rasmussen). Lolland og Falster: „Allerede først i juli sås enkelte vingede lus, og de har formeret sig stærkt i månedens løb, men stærke angreb af virusgulrot er endnu ikke set" (Sv. E. Sørensen). Sydsjælland: „Ganske enkelte vingede lus mellem de få ferskenlus, som er iagttaget her" (J. Marcussen). Statens forsøgsstation Virumgård: „Ferskenlusene har haft større udbredelse end bedeluserne, men til gengæld har der kun været en eller få på den enkelte plante. Antallet er aftaget ved udgangen af juli. I en bederoemark, hvoraf en del (stammeforsøg) var sprøjtet med Bladan den 8. juni mod bedefluer, blev der den 18. juli optalt ferskenlus, og medens der i de sprøjtede roer fandtes 79 ferskenlus, var der i de usprøjtede roer 226 ferskenlus pr. 100 blade" (S. P. Lyngby).

Skjoldbiller (*Cassida spp.*). Angreb er iagttaget i en del marker i mange egne, men det er dog kun få steder, der er forårsaget skade af betydning. Der skrives fra Viborg: „Mange bederoemarker står endnu med perforerede blade efter angreb af skjoldbiller og den 24-plettede mariehøne" (O. Th. Nielsen), fra Mariager: „Der findes temmelig mange angreb i år, men jeg har ikke i noget tilfælde fundet anledning til at foretage nogen bekæmpelse" (Chr. E. Lauridsen) og fra Kolind: „En enkelt mark med stærkt angreb, der kom fra en tilgrænsende bygmark" (Ejvind Staunskjær).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomyia hyoscyami*). I 27 beretninger omtales angrebene af 2. generation som ubetydelige, medens der i 11 meldes om stærkere angreb af større eller mindre omfang. Der skrives fra Vinderup: „De fleste arealer er angrebet nu i denne omgang uden betydning, men i enkelte tilfælde ser markerne ud, som om de er brændt af" (J. Rindom). Kolding Herred: „Der har været en del æglægning omkring midten af juli, og i enkelte marker er der larveudvikling i betydeligt omfang, men gennemgående er angrebene svage" (O. Ruby). Rødning: „2. generation af bedefluen begyndte æglægningen omkring 8. juli, men almindeligt i sparsomt antal. Enkelte lokaliteter danner dog en undtagelse, og i månedens sidste uge har enkelte marker ret betydelige angreb, men roerne var på det tidspunkt så stærkt i vækst, at bladene skiftede hurtigt, og man har ikke fundet anledning til bekæmpelse" (Georg Nissen). Odsherred: „Flere angreb, som

er bekæmpet med 1500 g paration pr. gang ved 1 eller 2 sprøjtninger" (H. Jensen). Vestsjælland: „Næsten uden betydning. Kun enkelte steder helt inde ved kysterne har der været foretaget bekæmpelse" (Stanley Jørgensen). Sydsjælland: „2. generation er nu fremme med enkelte meget stærke angreb. Det er almindeligt at finde larver og æg i alle bederoemarker" (J. Marcusen). Møn: „2. generation har i nogle marker været ondartet, hvorimod andre marker næsten er uskadet. Hvor en kraftig bekæmpelse af 1. generation har fundet sted, er angrebet af 2. generation svagt" (Sv. Aa. Pedersen). Lolland og Falster: „Angreb af 2. generation i mange marker. Kun enkelte stærke angreb" (Kr. Hviid).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Roeål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Se diverse skadedyr.

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). Angreb i kålroer synes de fleste steder at være ubetydelige. I nogle beretninger skrives dog om pletter i markerne, hvor angrebene har skadet roerne en del. Vi gengiver ordlyden af nogle beretninger: Allingåbro: „Særlig set i kål- og frømarker samt stokroer i turnips" (N. Engvang Hansen). Kolind: „Kållus set i en del pletter, hvor der er tørkeskade" (Ejvind Staunskjær). Frederiksborg Amt: „En del moderate angreb er set i kålroer" (A. Ploug-Jørgensen). Tåstrup: „Et ret kraftigt angreb i kålroeforsøgene i begyndelsen af måneden blev bekæmpet med Bladpudder" (Aage Munk). Vestsjælland: „Enkelte steder er angrebene stærke i pletter. Et enkelt sted er der pudret eller sprøjtet med paration" (Stanley Jørgensen). Møn: „Sidst på måneden kunne der konstateres angreb i alle marker. Roerne har dog på nuværende tidspunkt ikke taget nævneværdig skade" (Sv. Aa. Pedersen).

Fra havebruget berettes om almindelige, middelstærke angreb fra Statens forsøgsstation ved Hornum (F. Knoblauch) og fra København og Omegn (Alfred Rasmussen). I 6 beretninger skrives om svage angreb; i øvrigt vedføjes følgende kommentarer til meddelelserne: Esbjerg-Varde: „Angreb bemærkes mange steder" (Martin Sørensen). Holbæk Amt: „Usædvanlig voldsomt i år" (Henrik Nielsen). Sorø Amt: „Var godt igang, men det fugtige vejr har tilsyneladende standset angrebet" (Ejner Christensen). Næstved: „Var en del udbredt først på måneden, men er nu omtrent forsvundet" (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Kållusene begyndte så voldsomt i begyndelsen af måneden, men angrebet blev alligevel ikke så slemt" (Philip Helt).

Kålbladhveps (*Athalia spinarum*). Fra Bjerringbroegnen meddeles: „I et enkelt tilfælde er set et begyndende stærkt angreb af kålblad-hvepsens larver. Kålroerne var helt ribbede, så langt larverne var nået frem" (Kaj N. Eriksen). Andre indberetninger om angreb foreligger ikke.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Der foreligger kun én indberetning om angreb. Fra Ajstrup meddeles: „Kålmøllene florerer i denne tid meget stærkt i kålroemarkerne — mange små gennemhullede blade vidner herom“ (Sv. Svendsen).

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Der er iagttaget et ret stort antal kålsommerfugle flere steder, og i løbet af juli blev der lagt en del æg på de forskellige korsblomstrede afgrøder. Angreb af kålorme er enkelte steder begyndt at vise sig.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). 6 indberetninger melder, at angreb ikke er bemærket eller har været ubetydelige. Kun fra Bornholm skrives, at galmyggen har gjort stor skade, hvor man har undladt den sene bekæmpelse (A. Juel-Nielsen).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Medens kun 10 beretninger betegner angrebene og den påfølgende bakteriose i kålroer som ubetydelige, omtaler 20 ret alvorlige skader, og 21 karakteriserer angrebene som stærke med udbredte, delvis ødelæggende angreb af bakteriose. Der er ingen tvivl om, at dette skadedyr årligt forårsager store økonomiske tab. Den lange udstrækning af de enkelte generationer har hidtil gjort det vanskeligt at lægge en plan for effektiv bekæmpelse. Om angrebene skrives bl. a. følgende: Hasseris: „Angrebet har været i gang i nogen tid og fortsætter med forstærket kraft, men endnu er der ingen halsforrådnelse“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Lemvigegnen: „Angreb af krusesygegalmyg er i slutningen af juli almindelig og efterfølges i betydelig grad af halsråd. Forsøg på bekæmpelse synes nytteløse“ (S. Andreassen). Vinderup: „Angreb kan findes, men halsråd er sjældent, dog har jeg set en mark, hvor næsten 100 pct. af planterne var faldet. Marken var meget kraftig“ (J. Rindom). Aulum og Omegn: „Ødelæggende angreb findes i mange marker. Regnen har forværret angrebet, så mange roer rådner op“ (S. Nørlund). Viborg: „Der er flere ret ondartede angreb af krusesygegalmyggen, især i de dele af markerne, der vender mod foregående års kålroemark. I den sidste tids fugtige vejr er der med angrebet opstået forrådnelse i hjertes kud og ved bladfæstet således, at mange kålroemarker i de angrebne pletter er et sørgeligt skue af rådne roer og blade, der kan lugtes langt væk“ (O. Th. Nielsen). Hadstenegnen: „Mange steder meget ondartet med rådne top (ved bladfæstet) og hals, så toppen falder helt af i store pletter i marken — i almindelighed værst, hvor der er læ ved gårde og hegn“ (W. Østergaard). Herningegnen: „Krusesygen er meget udbredt her på egnen, og flere steder begynder toppen at visne ned pletvis som følge af bakteriose i hjertes kuddet“ (Niels Jørgen Nielsen). Galten: „Enkelte pletter i markerne meget stærkt medtaget. Roerne rådner hurtigt. Vi har forsøgt af-topning for at hindre hele roen i at rådne“ (N. C. Nymark). Vejleegnen: „Kålroerne lider mange steder af et voldsomt halsråd p. gr. a. galmyggens

angreb. Forrådnelsen trækker ned i roen. Ofte mere end halvdelen af planterne angrebne" (Vald. Ternvig). Kolding: „Angreb i alle marker. Gennemgående ualmindelig stærke angreb, der efter regnen følges op af hjerteforrådnelse i foruroligende grad. Et areal med kålroer, der blev vandet under tørkeperioden, er omtrent ødelagt af forrådnelse" (O. Ruby). Gram: „I øjeblikket ser det ud til store ødelæggende angreb. Kan vi ikke snart få et middel til bekæmpelse?" (A. Mortensen). Vis Herred: „Usædvanlig mange og stærke angreb. Halsråd meget almindeligt" (N. A. Drewsen). Otterup: „Mange tidlige angreb i nærheden af forrige års kålroemarkers, pletvis er alle roer allerede rådne i toppen, enkelte steder forsøges afhugning af toppen" (A. Klitgård Nielsen). Kalundborgegnen: „Krusesygegalmyg er især meget slem på Asnæs, men findes ellers i de fleste kålroemarkers, mere eller mindre udbredt" (N. M. Nielsen).

Også i kål har angrebene stedvis været alvorlige. Fra Hornum (F. Knoblauch) og Viborg (Eli Mølgaard) meldes om middelstærke angreb og fra Jelling (K. M. Hove) og det sydlige Sønderjylland (Surlykke Wistoft) om almindelige, stærke angreb. Fra Sjælland foreligger efterfølgende meddelelser. Holbæk Amt: „De „hjerteløse" planter uden hoveddannelse er ikke sjældne — men de fleste steder er angrebet dog ikke katastrofalt" (Henrik Nielsen). Sorø Amt: „Meget udbredt — ofte 50—75 pct. af planterne ødelagt" (Ejner Christensen). Næstved: „Angrebene værst, hvor der kun er få planter. Pudring med Gesarol har haft god virkning" (M. E. Elting). Stevnshakseggen: „Krusesygegalmyggen viste sig sent, men til gengæld tog den voldsomt fat, sådan at der nu er stærke angreb i de fleste haver" (Philip Helt).

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*). Angrebene styrke og omfang varierer noget fra egn til egn, og selv indenfor samme mark har man indtryk af, at store variationer forekommer, idet mange indberettere taler om, at angrebene ses pletvis i markerne. Om angreb i kålroer skrives fra Ålborg: „På de lette og løse sandjorder er angrebet begyndt, og pletterne er nu mere synlige, efter at tørkevirkningen i kålroemarkers for en tid er ophørt, idet de angrebne roer nu fremtræder med ret slappe blade og en mere mørk farvetone" (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Allingåbro: „Ganske få, men meget stærke angreb pletvis" (N. Engvang Hansen). Herningegnen: „Der er set mange angreb af kålfluellarver, men så vidt det er konstateret, drejer det sig foreløbig kun om den lille kålflues larve. Vi har set et tilfælde med en mark på tre ha, hvor praktisk talt hver eneste plante var befængt med larver" (Niels Jørgen Nielsen). Vejleegnen: „Enkelte steder voldsomme angreb af den lille kålflues larve" (Vald. Ternvig). Kolding Herred: „Findes i alle kålroemarkers. Ødelagde en del roer under tørkeperioden" (O. Ruby). Rødding: „Angrebene har været helt almindelige måneden igennem, og der findes ved månedens slutning et meget stort antal larver ved den overvejende del af planterne i de fleste kålroemarkers. Takket være de gode vækstbetingelser, og at planterne var ret store for angrebets begyndelse, er dog kun få planter gået ud" (Georg Nissen). Skærbæk og Omegn: „Adskillige og ret slemme angreb af den lille

kålflues larver" (Vald. Johnsen). Løgumkloster: „Mange forholdsvis svage angreb i kålroer, enkelte marker dog med ret store angrebne pletter" (Hans Jepsen). Vis Herred: „I månedens første halvdel — da det var tørt — antog mange kålroeplanter blå farve (en del visnede helt) på grund af kålfluelarvernes angreb" (N. A. Drewsen). Lyø: „En enkelt mindre kålroemark har været stærkt angrebet af den lille kålflues larve" (Preben S. Overbye). Ubby: „Alvorlige angreb er fundet i Saltbæk og ved Løve, hvor store pletter i marken står i stampe af angrebet" (N. M. Nielsen). Lolland og Falster: „Er meget generende i mange kålroemark, men der er vel ikke meget at gøre ved dem? Det er jo umuligt at vande paration ned ved hver plante" (Sv. E. Sørensen).

På kål betegnes angrebene som almindelige og middelstærke fra Ålborg (Jørgen Jørgensen) og fra Jelling (K. M. Hove). I øvrigt gives følgende oplysninger om angrebene: Viborg Amt: „Meget almindeligt at se ca. 20—25 pct. af udplantede blomkål i små køkkenhaver bukke under for kålflueangreb" (Eli Mølgaard). Esbjerg-Varde: „Findes almindeligt i blomkål og hvidkål i småhaver" (Martin Sørensen). Sydl. Sønderjylland: „Især på sommerkålsorter" (Surlykke Wistoft). Sorø Amt: „Ret udbredt i småhaverne" (Ejner Christensen).

Den store kålflue (*Cortophila floralis*). Fra konsulent Kai Skriver, Dybvad i Vendsyssel, modtog Statens plantepatologiske Forsøg den 16. juli et antal næsten udvoksede larver af den store kålflue. Disse stammede fra en stærkt angrebet mark i Aså. Det er tidligere konstateret, at angreb af denne art forekommer væsentligt tidligere på disse egne end i størstedelen af udbredelsesområdet i Jylland. En indberetning fra konsulent K. Hougaard, Sydthy, omtaler et par ødelæggende angreb, og det er muligt, at det også her drejer sig om tidligere angreb af den store kålflue.

Kartofler.

Kartoffelålen (*Heterodera rostochiensis*). I 6 af de 26 indkomne rapporter skrives, at angreb ikke er set, 4 omtaler sjældne eller svage angreb, medens der i 15 beretninger meldes om almindelige og stærke angreb i haverne, hvorimod angreb i markerne stadig synes sjældne. Fra Brønderslev: „I vore marker har jeg ikke observeret nogen skade eller mistanke om angreb. Men — i vore byhaver — kolonihaverne — er det helt galt fat" (Harald Olsen). Salling-Fjends: „Kartoffelål er meget almindeligt, særlig på de lette jorde i Fjends; indenfor mindre områder med bymæssig bebyggelse vil man kunne finde ål i 90 pct. af haverne" (Herborg Nielsen). Viborg Amt: „Spørgsmålet kartoffelål i småhaverne er efterhånden meget alvorligt. Der sættes kartofler år efter år på samme jord, og redskaber og læggekartofler flyttes fra have til have" (Eli Mølgaard). Esbjerg-Varde: „Har ikke indtryk af, at angreb er almindelig udbredt her på egnen. I Esbjerg kun påvist en enkelt stærk lokalitet" (Martin Sørensen). Rødding: „I markerne finder vi ikke kartoffelål. Men det er sikkert på tide, at der gøres noget alvorligt for

at få åleangrebene i haverne under bedre kontrol" (Georg Nissen). Ods-herred: „Ikke konstateret i marker med normalt sædskifte, men findes i mange haver, hvor der dyrkes kartofler hvert år" (Hans Bertelsen). Næstved: „Findes uhyggeligt mange steder" (M. E. Elting). Lolland og Falster: „Meget lidt i markerne, men i næsten alle haver; der bør gøres noget for at få havcejerne til at forstå de tab, de lider i form af for lille udbytte, og den fare denne sygdom er for vor kartoffeleksport. Havebrugsorganisationerne burde tage sig mere af sagen. Og Statens Plantetilsyn burde have flere midler og flere folk til at føre det tilsyn, som loven kræver" (Sv. E. Sørensen). Bornholm: „Der er i år, for første gang, fundet kartoffelål på en almindelig landbrugsejendom, ganske vist en ejendom, hvor der dyrkes mange kartofler" (A. Juel-Nielsen).

Sm ælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). I den første uge af måneden blev der gjort et fund af 1 bille og nogle æg nær Tinglev. Senere er skadedyret ikke bemærket.

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuſke.

Bladlus på æble. Den grønne og den røde æblebladlus (*Doralis pomi* og *Sappaphis mali*) har gennemgående optrådt meget godartet, idet 15 beretninger karakteriserer angrebene som svage, 6 som middelstærke. Statens forsøgsstation, Hornum: „Trods gentagne giftsprøjtninger i sommerens løb finder der stadig en ret kraftig opformering sted" (I. Groven). Esbjerg-Varde: „Betydelig mindre end ventet" (Martin Sørensen). Sydl. Sønderjylland: „De voldsomme regnskyl i sidste uge har hjulpet godt" (Surlykke Wistoft). Næstved: „Findes praktisk talt ikke" (M. E. Elting). Sorø Amt: „Er nu i aftagende, men der har været rigeligt" (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Det har været sjældent at se stærke angreb af bladlus på æbler" (Philip Helt). Jungshoved: „Lidt mere end almindeligt i de senere år, men absolut uden økonomisk betydning" (Aton Th. Andersen).

9 beretninger melder, at der ikke er set angreb af blodlus (*Eriosoma lanigerum*), medens 6 omtaler svage til middelstærke angreb. Fra Frejlev med-

deles: „Har bredt sig godt nu i varmen“ (A. Diemer). Nordvestsjælland: „Blodlusene er, i de sædvanlige ret få haver, hvor de holder til, nu kraftigt opformeret. *Aphelinus mali* begynder dog også at arbejde godt imellem dem, kan man nu se“ (E. Agger). Holbæk Amt: „Lidt kraftigere end for en måned siden“ (Henrik Nielsen).

Blommelusen (*Hyalopterus pruni*). Kun en beretning melder, at angreb ikke er set, 4 melder om svage og 15 om middelstærke til stærke angreb. Fra Blangstedgård meddeles: „Ret stærke angreb sidst i juli“ (Hans M. Jepsen). Næstved: „Findes meget udbredt, men det er bestemte sorter, det går værst ud over, særlig Viktoria og Experimentalfältets Sveske“ (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Blommelusene har været nogenlunde lige så talrige og lige så almindelige, som de plejer at være“ (Philip Helt).

Kirsebærbladlus (*Myzus cerasi*). 3 beretninger melder, at angreb ikke er set, svage angreb omtales i 9 og middelstærke til stærke angreb i 5 rapporter. Esbjerg-Varde: „Så godt som kun på sødkirsebær“ (Martin Sørensen). Nordvestsjælland: „Kirsebær vel nok de frugttræer, der er stærkest angrebet af bladlus“ (E. Agger). Sorø Amt: „Ikke værst i år“ (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „I begyndelsen af måneden bredte bladlusene sig temmelig stærkt på kirsebær — især på sure kirsebær — men angrebet standsede, så at der nu kun er ret svage angreb, selv hvor der ikke er sprøjtet“ (Philip Helt).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Kun 6 af de 20 indkomne beretninger karakteriserer angrebene som middelstærke til stærke. De øvrige melder, at angreb ikke er set eller har været svage. Ålborg Amt: „Kun svage angreb iagttaget“ (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Synes ikke at være slem i år“ (Eli Mølgaard). Horsens: „Enkelte stærke angreb, men ellers uden betydning“ (Chr. A. Nørholm). Sorø Amt: „Synes at være ret udbredt“ (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Efter hvad jeg hidtil har set, har æblevikleren været meget skånsom ved æblerne i år. Det ville være rart, hvis jeg ikke har taget fejl. Æblehøsten bliver ikke for stor alligevel“ (Philip Helt).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Flertallet af indberetningerne karakteriserer angrebene som svage. Middelstærke angreb omtales i 4 og stærke ligeledes i 4 beretninger. Af de sidstnævnte skal følgende citeres. Viborg Amt: „Set nogle små „frugtplantager“ med meget slemme angreb i juli på diverse sorter i haverne. Værst på Rød Ananas og Møllers Venus“ (Eli Mølgaard). Vestjylland: „Som sædvanlig er det Rod Ananas og espaliertræer, der er stærkest angrebne“ (H. Dixen). Næstved: „Angrebene tog fart under tørken og fortsætter også efter regnen. Særlig slem på espalier“ (M. E. Elting).

Galmider (*Phyllocoptes fockeui*). Fra Blangstedgård meddeles: „I unge blommetræer er blommebladgalmider bekæmpet med Systox med godt resultat“ (Hans M. Jepsen).

Køkkenurter.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). 3 rapporter melder, at angreb ikke er set, i 7 skrives om svage, i 9 om stærke angreb. Fra Brønderslev: „Ret udbredt, især i haverne“ (Harald Olesen). Ålborg Amt: „Der er mod månedens slutning iagttaget stærke angreb“ (Jørgen Jørgensen). Hasseris: „Efter at der i mange år ikke har været noget fremtrædende angreb, synes der i år at være både flere og stærkere angreb mest i de forholdsvist små marker“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Hobro: „De allerfleste, gerne små arealer man ser med gulerodder, er oftest meget stærkt angrebet af bladlopper og giver et alt for lille udbytte. Hvor der er sprøjtet med paration, er angrebet standset meget hurtigt, men der skal sprøjtes så tidligt som muligt“ (Poul Olsen). Salling-Fjends: „Gulerodsbladloppen er næsten ukendt på disse egne“ (Herborg Nielsen). Viborg Amt: „Meget udbredt, men det er mit bestemte indtryk, at angrebene ikke er så slemme i år“ (Eli Mølgaard). Videbæk: „Enkelte ret ondartede angreb“ (L. Hangaard Nielsen). Brande-Thyregod: „Angreb iagttaget, men ikke særlig hyppige i år“ (P. Trosborg). Grindsted: „Findes i så godt som alle gulerodder“ (J. J. Jakobsen). Skærbæk og Omegn: „Ja, angrebene kendes — desværre alt for godt“ (Vald. Johnsen). Stevns-Fakseegnen: „Det er meget almindeligt med angreb af bladlopper i gulerodderne. Mange steder bliver de bekæmpet med pudring med DDT-pudder“ (Philip Helt).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Se diverse skadedyr.

Haveuglen (*Mamestra oleracea*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Som sædvanlig er angrebene værst på mindre arealer i haver og andre steder, hvor der er læ. I nogle beretninger omtales angreb på persille. Almindelig; svage angreb rapporteres fra Statens forsøgsstationer i Hornum (F. Knoblauch) og Spangsbjerg (Axel Thuesen) samt fra København og Omegn (Alfred Rasmussen) og Sydøstsjælland (Aton Th. Andersen). Middelstærke til stærke angreb omtales fra Ålborg (Jørgen Jørgensen), Viborg Amt (Eli Mølgaard), Århus (J. Storm Pedersen), Sorø Amt (Ejner Christensen) og Stevns-Fakseegnen (Philip Helt). Fra Næstved (M. E. Elting) skrives, at angrebene er værst i persille. Om stærke angreb i småhaver skrives fra Brønderslev (Harald Olesen), Videbæk (L. Hangaard Nielsen), Skærbæk (Vald. Johnsen) og Lolland og Falster (Sv. E. Sørensen). Fra Lammefjorden i Nordvestsjælland meddeles: „Bekæmpelse hver 10. dag med 500 g paration, men alligevel enkelte angreb sidst i juli“ (H. Jensen).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). I 9 beretninger skrives om almindelige, svage angreb, og kun fra Vestjylland (H. Dixen) omtales meget stærke angreb i fuldt udviklede kepaløg samt enkelte angreb i skalotter.

Prydplanter.

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Se diverse skadedyr.

Bladlus (*Liosomaphis abietinum* = *Neomyzaphis abietina*). Denne grønne bladlus, der angriber *Picea*-arter og særlig gør skade på sitkagran, hvor den forårsager nålefald, gjorde i forsommeren stor skade mange steder i landet, og der indløb mange forespørgsler angående dette skadedyr. Angreb af lignende styrke er ikke bemærket her i landet siden 1921. Se i øvrigt en artikel af B. Beier Petersen i „Forstlig Budstikke“, 17. årgang, nr. 11, 1957. Også de galledannende arter *Chermes abietis* og *Ch. strobilobius* gjorde sig bemærket i ganske usædvanlig grad. Den førstnævntes ananaslignende galler findes på rødgran og sitkagran, medens sidstnævntes galler, der minder om jordbær, træffes på grenene af rødgran.

Bladlus (*Brachycaudus helichrysi*). Denne art, hvis vinterværtplanter er blomme og andre *Prunus*-arter, angreb i nogle tilfælde asters, hvor dens sugning bevirkede krusninger og andre misdannelser af bladene. Lusene, der er meget små, holder sig skjult i hjertet af planten eller mellem udfoldede blade.

Diverse skadedyr.

Roeål (*Heterodera schachtii*). 4 rapporter melder, at angreb ikke er set, og i 8 skrives om angreb af varierende styrke på bederoer og lokalt på kålroer. I visse egne synes angrebene at være i tiltagende. Fra Nordøstfyn: „Roeål bemærket pletvis i en enkelt roemark“ (Helge Rasmussen). Otterup: „Enkelte angreb, men alle på steder, hvor der har været dyrket bederoer mindst hvert andet år i en årrække“ (A. Klitgaard Nielsen). Abed: „1 td. ld. af roerne her ved Abed er ødelæggende angrebet af roeål. Det drejer sig om sukkerroer efter sukkerroer, som hidtil er forekommet én gang i den 9-marks rotation, der i mange år har været anvendt ved Abed. Roer efter roer vil fremtidig blive undgået i bedriften“ (Erland Vestergaard). Lolland og Falster: „Det er mit bestemte indtryk, at roeålen har bredt sig meget i de seneste år med den stærkt udvidede sukkerroe dyrkning, og at dyrkerne endnu ikke er opmærksomme nok på den fare, roeålene er for vor sukkerroedyrkning. Det, der er værst, er det forhold, at for få har bestemt størrelse på deres marker og intet fast sædskifte, hvorfor der alt for ofte sker det, at man sår roer efter roer i en stribe ind i nabomarken eller i en større del af marken,

og her opformeres ålene" (Sv. E. Sørensen). Møn: „Jeg har aldrig før konstateret så mange roeål som i denne sommer. I alle tilfælde har der været roer på samme sted to eller flere år i træk. Den findes sikkert almindelig udbredt på Møn, men virkelig skade sker kun, når der er roer to år efter hinanden. Den er også konstateret på kålrøer" (Sv. Aa. Pedersen). Odsherred: „Fundet et par steder i bederoer med kålrabi som forfrugt" (H. Bertelsen). Odsherred: „Roeål i flere marker, trods det der er langt mellem bederoer. Angrebet formodes at skyldes spinatfrø og pileurter" (H. Jensen). Frederiksborg Amt: „Angreb er set bl. a. på Frederiksværkegnen. Der var ikke tale om hyppig dyrkning af bederoer på pågældende ejendom" (A. Ploug-Jørgensen).

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Bederoerne er enkelte steder blevet stærkt begravede af ørentviste, især i markernes kanter. Der foreligger meddelelser om sådanne skader fra Odsherred (H. Bertelsen), Tystofte (H. Laursen) og Karise (Ernst R. Nielsen). Fra Hads Herred meddeles: „Der er konstateret enkelte meget kraftige angreb af ørentviste på turnips" (Arne Hansen), og fra Holbæk Amt hedder det: „Det er vist et „ørentvisteår" i år! Angreb ses oftest på Dahlia, men også andre prydplanter har gnav, som må formodes at være ørentvistenes værk" (Henrik Nielsen).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Af 13 modtagne beretninger melder kun 2 om angreb. Disse kommer fra Kolding Herred (O. Ruby) og fra Gram (A. Mørtensen). I begge tilfælde drejer det sig om angreb i bederoer. Fra Gram bemærkes det, at de konstaterede skader ikke er så omfattende som sidste år.

Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Der foreligger kun få meddelelser om skader forvoldt af smælderlarver. Fra Ålborg (Jørgen Jørgensen) og fra København og Omegn (Alfred Rasmussen) meldes, at angrebene er almindelige, men svage. Fra det sydlige Sønderjylland (Surlykke Wistoft) skrives om et alvorligt angreb på tomater, hvor der fandtes 5—10 larver ved hver plante, og fra Brande (P. Trosborg) berettes om stærke angreb i kartofler, hvor disse følger efter flerårigt græs. Konsulent Vagn Aa. Davidsen, Skjern skriver, at smælderlarverne sjældent har forvoldt skade i denne sommer, formentlig på grund af den udbredte anvendelse af bejdsning med insektgifte, hvor angrebene kan ventes.

Knoporme (*Agrotis* spp.). Der er kun få beretninger om angreb af disse larver. Til gengæld synes nogle af angrebene at være meget ødelæggende. Om angrebene skrives fra Brønderslev: „Enkelte svære angreb først i måneden i sukkerroer, altid under de bedste læforhold" (Harald Olesen). Viborg: „Især i roemarkerne kan der iagttages angreb af knoporme. Pletter eller dele af markerne, der af en eller anden årsag er bagefter i vækst (omsåning, kalktrang el. lign.) hæmmes stærkt, og det har i flere sådanne tilfælde været nødvendigt at udstrø giftklid" (O. Th. Nielsen). Viborg Amt:

„Stærke angreb i frilandskulturer i rødbeder, jordbær, udplantede blomkål og porrer“ (Eli Mølgaard). Hads Herred: „Der findes mange knoporme i næsten alle roemarker, ofte med ret betydelig skadevirkning“ (Arne Hansen). Kolding Herred: „Knoporme forekommer i usædvanlig stor mængde og forårsager ikke så lidt skade i en del roemarker. Enkelte roemarker ødelagt“ (O. Ruby). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Angreb almindelige i porrer“ (Axel Thuesen). Odsherred: „Sidst i juli angreb i gulerødder“ (H. Jensen). Holbæk Amt: „Angreb er set på rødbeder og gulerødder samt udplantede sommerblomster“ (Henrik Nielsen). Udby: „Rødbeder efter tidlige kartofler opædt af dem“ (N. M. Nielsen). Næstved: „Har været slemme i adskillige køkkenhaver“ (M. E. Elting).

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Fra flere egne meldes om svage, betydningsløse angreb i bederoer. Om angreb af mere betydeligt omfang skrives fra Hobro: „Vi ser ikke så sjældent kartoffelborerens larve gå til angreb på de små bederoeplanter, som ødelægges totalt“ (Poul Olsen). Kolding Herred: „Træffes jævnlig — navnlig fandt vi den i månedens første dage. Har formentlig ansvaret for en stor del af den udbredte stængelbakteriose i kartofler“ (O. Ruby). Varde: „Angreb af kartoffelboreren kan findes i næsten alle bederoemarker, men som regel er det kun enkelte planter, der er angrebet, men ofte de største planter; paration kan ikke rigtig komme til den“ (Knud Henneberg). Gram: „Et enkelt sted var en bederoemark pletvis angrebet stærkt af kartoffelboreren“ (A. Mortensen). Bylderup Bov: „Først på måneden blev konstateret flere tilfælde i kartofler og bederoer“ (L. Aalling).

I det sydlige Sønderjylland (Surlykke Wistoft) er der iagttaget et angreb i tomatplanter.

Haveuglen (*Mamestra oleracea*). Fra Viborg Amt (Eli Mølgaard) skrives om angreb på tomat af brune og grønne uglelarver. Der er sandsynligvis tale om ovennævnte art.

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

STØVKNAPSYGE (*HAPALOSPHAERIA DEFORMANS*)
PÅ HINDBÆR

På dårligt udviklede hindbærfrugter, som i begyndelsen af juli blev indsendt til oplysningsafdelingen af konsulent *Chr. Tofterup*, Slagelse, blev fundet en svamp, der, så vidt vides, ikke tidligere er iagttaget her i landet, og som må antages at være skyld i hindbærrenes dårlige udvikling. Svampen er muligvis mere almindelig udbredt, end dette isolerede tilfælde lader formode, da den på grund af sin ejendommelige forekomstmåde let lader sig overse.

Denne svamp, *Hapalosphaeria deformans*, der hører til knopcellehus-svampene, angriber blomsterne og fruktificerer på støvdragerne, som forinden ved svampens vækst er blevet gjort sterile. Af denne grund foreslås det, at sygdommen, som hidtil ikke har haft noget dansk navn, benævnes *s t ø v k n a p s y g e*.

Støvdragerne dækkes under blomstringen og et stykke tid derefter af svampens hvide sporestøv, som frigøres i ranker fra knopcellehus i støvknappernes overflade. Smitstof kan herfra overføres til akselknopper på næste års frugtbærende skud, inficere disse og bevirke, at samtlige blomster, der fremkommer på skud, som er dannet af en smittet akselknop, det næste år vil få sterile støvdragere. Et kraftigt angreb kan derfor medføre en mangelfuld befrugtning, som atter vil have til følge, at hindbærfrugterne standser deres udvikling og forbliver små og hårde.

Svampen forekommer på forskellige dyrkede og vilde *Rubus*arter i Europa og Nordamerika.

Bekæmpelse bør forsøges i form af beskyttelsessprøjtning rettet mod de eetårige skud i perioden fra blomstringens indtræden til det tidspunkt, hvor frugterne normalt har nået deres halve udvikling.

Henrik Alb. Jørgensen.

ANGREB AF GULMOSAIK HOS KÅLROER I DANMARK

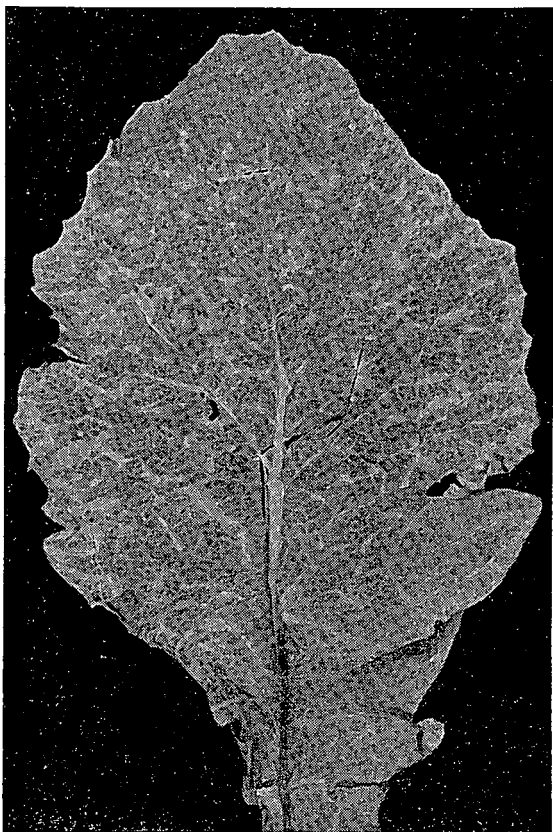
Hos kålroer har man herhjemme i adskillige år kendt virusangreb, der i visse egne har optrådt overordentlig alvorligt. I almindelighed har der været tale om en mosaiksyge, der udover en kraftig gulliggrøn spætning tillige har fremkaldt stærkt bukledede og krøllede blade på de inficerede planter. Denne sygdom, som kan benævnes alm. kålroe-mosaiksyge eller krølle-mosaik hos kålroer, kan overføres ved mekanisk saftsmitte og endvidere ved hjælp af lus.

I efteråret 1954 iagttog man hos kålroer på Vojenseggen viruslignende angreb, der rent symptomatisk adskilte sig betydeligt fra ovennævnte krølle-mosaik, idet de angrebne blade praktisk talt ikke udviste bukling eller krølling. Derimod forekom på nogle blade gulliggrønne partier langs bladnerverne (nervebånd) og andre blade var næsten helt gulfarvede.

Udførte infektionsforsøg i efteråret 1954 tydede stærkt på, at den pågældende sygdom var af virusnatur, men gav ingen sikkerhed for, hvilket virus der var tale om.

Gulmosaik hos kålroe.
Tv. sundt blad.

Gulmosaik hos kålroe.

I juni måned i indeværende år blev der i en kålroe-frømark ved Børkop iagttaget adskillige planter med symptomer, der mindede ret stærkt om den sygdom, man iagttog ved Vojens i 1954, og senere (i juli) blev tilsvarende symptomer observeret i en førsteårs kålroeemark ved Horsens, hvor knapt 50 pct. af planterne var angrebet. Efter undersøgelser udført ved Statens plante-patologiske Forsøg kan det nu fastslås, at den i år fundne kålroe-sygdom er identisk eller meget nær beslægtet med en virose, som under navnet *Turnip Yellow Mosaic* første gang blev omtalt fra England i 1946.

Denne sygdom kan overføres ved mekanisk saftsmitte, men ikke af lus eller andre insekter med sugende munddele. — Derimod kan insekter med bidende munddele — hvad der er ret usædvanligt — overføre det forårsagende virus fra syge til sunde planter. De vigtigste insekter i så henseende

er jordløpper (*Phyllotreta* spp.), men adskillige andre biller er i stand til at overføre virus-smitstoffet. Ligeledes er ørentviste og græshopper i stand hertil.

Værtplanteområdet er stort set begrænset til de korsblomstrede, hvor sygdommen fra engelsk side er fundet i kålroer, turnips og forskellige kålarter. Eksperimentelt er sygdommen bl. a. overført til gyldenlak, hyrdetaske og nasturtium.

I overensstemmelse med de fremkaldte symptomer samt med det engelske navn vil det være rimeligt at benævne sygdommen her i landet for Gulmosaik hos korsblomstrede.

Sygdommen vil nu blive genstand for nærmere undersøgelser ved Statens plantepatologiske Forsøg, og det vil her være af værdi at få flest mulige oplysninger fra konsulenter og andre interesserede, der mener at have iagttaget tilsvarende sygdomme i kålroer, turnips eller andre korsblomstrede.

H. Rønde Kristensen.